

Täysistunto

Tiistai 1.12.2020 klo 14.01—20.04

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 237/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.00 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Hrakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahva sähköinen tunnistaminen on keskeisessä roolissa, kun puhutaan digitalisoituvasta yhteiskunnasta. Suomessa pankkitunnukset sekä teleoperaattoreiden mobiilivarmenne ovat yleisimpiä välineitä vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen. Näiden tunnistusvälineiden avulla kansalaiset osoittavat turvallisesti oman henkilöllisyytensä, kun he käyttävät sähköisiä palveluita. Lisäksi sähköiset asiointipalvelut voivat sähköisen tunnistamisen avulla tunnistaa asiakkaansa.

Tämän vahvan sähköisen tunnistusvälineen myöntämistä edeltää henkilön tunnistaminen ensimmäisen kerran: puhutaan ensitunnistamisesta. Ensitunnistus voi tapahtua ensinnäkin fyysisellä käynnillä asiointipisteessä tai toisekseen se voidaan mahdollistaa perustuen ensitunnistustietoihin, jotka ovat syntyneet jo olemassa olevan tunnistusvälineen myöntämisen yhteydessä. Näin uusi tunnistusväline on mahdollista saada täysin sähköisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kuluttaja voi pankkitunnusten avulla hankkia itselleen sähköisesti mobiilivarmenteen.

Suomessa on tehty pitkäjänteisesti työtä vahvan sähköisen tunnistamisen lainsäädännön ja palveluiden kehittämiseksi. Kaikilla tehdyillä toimilla on tähdätty siihen, että vahva sähköinen tunnistaminen on luotettavaa, helppoa ja kohtuuhintaista. Pitkään palveluntarjoajien välinen ensitunnistustietojen edelleen välittämistä koskeva korkea hinnoittelu hidasti uusien tunnistusvälineiden hankkimista kuluttajan näkökulmasta. Palveluntarjoajille asetettiinkin määräajaksi enimmäishinta, joka koski ensitunnistustietojen välittämistä edelleen toisille palveluntarjoajille. Positiivisia tuloksia onkin tämän jälkeen saavutettu, mutta kehitys on vielä kesken.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

Hallitus on antanut esityksen, jossa ehdotetaan, että palveluntarjoajille asetettu enimmäishinta koskien ensitunnistustietojen välittämistä toisilleen olisi voimassa vielä kahden vuoden ajan. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan uutta tehtävää kerätä ja muodostaa tilastotietoa tämän vahvan sähköisen tunnistamisen markkinasta ja tarjonnasta. Tämä mahdollistaa sääntelyn vaikutusten entistä paremman seuraamisen ja tukee sähköisen tunnistamisen yleistä ohjaamista ja lainsäädännön kehittämistä.

Ehdotuksilla edistetään sähköisen tunnistuspalvelun tarjoamia mahdollisuuksia tarjota välineitä käyttäjille. Siten lisätään vahvan sähköisen tunnistamisen saatavuutta niin kuluttajille kuin sähköisille asiointipalveluille. Viimeaikaiset tietosuojan ja tietoturvaan liittyvät tapahtumat ovat olleet erittäin valitettava mutta konkreettinen osoitus siitä, että sähköisen asioinnin on välttämättä oltava luotettavaa ja tietoturvallista kaikkien osapuolien kannalta. Vahvan sähköisen tunnistamisen käytön lisääminen on yksi niistä keinoista, joilla voidaan edistää sähköisen asioinnin ja verkossa olevien tietojen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Toivon, että esitys saa myönteisen vastaanoton, jotta voimme toteuttaa nämä tärkeät muutokset.

17.03 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä käsitellään tällaista digitaaliseen yhteiskuntaan, informaatioyhteiskuntaan liittyvää, vähän raskassoutuiselta kuulostavaa mutta tosi tärkeää lakiesitystä, jonka liikenne- ja viestintäministeri Harakka tuossa varsin hyvin äsken esitteli. Esityksessä esitetään, että vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettua lakia muutettaisiin niin, että sillä jatkettaisiin sähköiseen tunnistamiseen liittyvän ensitunnistamisen ketjuttamisen hintasääntelyä kahdella vuodella vuoden 2023 loppuun saakka, ja tämä enimmäishinta tähän ensikosketukseen olisi edelleen 3 senttiä. Ja tällä ensitunnistamisella, joka voi olla vähän vieras termi — ainakin itselleni, ennen kuin tähän lakiesitykseen perehdyin, se oli vähän vieras termi — tarkoitetaan henkilöllisyyden luotettavaa tunnistusta silloin, kun henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran vahva sähköinen tunnistusväline kuten pankkitunnukset.

Puhemies! On äärettömän tärkeää, että jokaisella ihmisellä Suomessa on mahdollisuus saada vahvan tunnistamisen väline. Tähän voisi melkein sanoa, että on kysymys digitaalisesta perusoikeudesta. Viime vaalikaudella tehtiin hyvää työtä siihen liittyen, että nyt kaikilla ihmisillä on mahdollisuus saada nettipankkitunnukset. Aikaisemminhan se ei ollut niitä niin sanottuja peruspankkipalveluita, joka jokaisen rahoituslaitoksen pitää turvata, vaan se katsottiin ekstraksi. Ja silloin sitten henkilö, jolla vaikkapa oli velkaongelmia, joutui käymään siellä pankin tiskillä ja sekin oli ehkä tietynlainen yksi lisänoyryytys siihen omaan arkeen. On erittäin tärkeätä, että nämä vahvat sähköisen tunnistamisen välineet saadaan käyttöön, ja on hyvä esitys, että tämän käyttöä lisätään, jotta tietoturvallisuus säilyy. Hyvä esitys, ja luulen, että liikenne- ja viestintävaliokunta sitten aikanaan tämän jumppaa kuntoon, ja voipi olla, että tämä on niitä, mistä täällä ei niin paljon tarvitse vääntää.

Mutta kun paikalla ovat nyt edustavasti ministerit, liikenneministeri ja sisäministeri, niin kysyisin nyt siitä, kun tämä Vastaamon tietomurto on järkyttänyt kaikkia suomalaisia. Tämä on tällainen, sanotaanko nyt, kansallinen murhenäytelmä tai kansallinen katastrofi. Väitän, että lähes jokainen suomalainen ainakin tietää jonkun, jonka tietoja on siellä vuodettu ja jota on tällä tavalla kiristetty ja jonka hädänalaista tilaa on näin törkeällä tavalla käytetty hyväksi todella moraalittomasti, rikollisesti ja myös inhimillisesti hyvin julmasti. Tiedän totta kai sen, että tämä on poliisitutkinnassa — esitutkinta on salaista, kunnes se menee syyttäjälle ja sitten riippumattomaan tuomioistuimeen — mutta haluaisin nyt kuul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

la ministereiltä, mitä hallitus on nyt tehnyt tämän Vastaamo-tietomurron takia ja miten aiotaan auttaa näitä uhreja ja ennen kaikkea estää, että tällaisia vastaavia massiivisia tietovarkauksia ei enää tapahtuisi.

17.06 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä vahvan sähköisen tunnistamisen kehittäminen on varmasti paikallaan. Haluaisin ministerille kuitenkin tuoda esille kaksi duubiota tai kaksi seikkaa, jotka on varmaan tässä yhteydessä tärkeää myöskin havainnoida.

Ihan ensimmäiseksi se, että tämä digitalisaatio ei kosketa kaikkia suomalaisia. Meillä on koko joukko ihmisiä, jotka ovat näiden järjestelmien ulkopuolella. He ovat Suomen kansalaisia, ja heidän elämänhallintansa on heikentynyt ratkaisevasti, kun tämä digitalisaatio lyö lävitse nyt tässä vaiheessa jopa tähän sähköiseen tunnistamiseen liittyen. Annan tästä ihan vain Tilastokeskuksen tilastot tämänhetkisestä tilanteesta: Yli 75-vuotiaista kansalaisista 77 prosentilla ei ole tietokonetta, omaa tietokonetta. Se on noin 300 000 kansalaista. Ja ilman matkapuhelintakin yli 75-vuotiaista kansalaisista on 16 prosenttia. Eli jos me lähdemme sille tielle, että me näiden matkapuhelinten tai muiden sähköisten välineiden kautta tunnistamista teemme — meillä on koko joukko ihmisiä, me puhumme siis kymmenistä tuhansista ihmisistä, myöskin ilman matkapuhelinta, eli 50 000 — niin tämä täytyy tässä varmasti tavalla tai toisella huomioida.

Toinen seikka, jota kysyn, koska en ole täysin varma, kun en ole lukenut tämän esityksen perusteita, on se, että nyt tämä tunnistautuminen primäärisesti, pääsääntöisesti, tapahtuu meillä pankkitunnusten kautta. Tässä on se dilemma, että me tunnistaudumme sellaisella järjestelmällä, jossa vastapuolena meillä täytyy olla pankkisuhde, meillä täytyy olla johonkin yksityiseen toimijaan pankkisuhde, vaikka tarvittaessa me joudumme tunnistautumaa suhteessa julkiseen vallankäyttöön, on sitten Kelasta tai verottajasta kysymys, esimerkiksi. Missä vaiheessa me siirrymme järjestelmään, jossa koko tämä vahvan tunnistautumisen järjestelmä — tapahtuuko se tässä yhteydessä, nyt? — itse asiassa tulee sillä tavalla julkisesti hallinnoitavaksi, että se ei edellytä sitä, että sinä olet johonkin yksityiseen, liikeyhteisöön kannattavaa toimintaa tekevään tahoon yhteydessä? Sinulla täytyy jonkinlainen sopimussuhde olla, suhde siihen kaupalliseen toimijaan, jotta sinä voit toimia julkisen yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä muun muassa tunnistautumiseen liittyen.

17.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta.

Arvoisa puhemies! Haluan kysyä teiltä, hyvä ministeri, milloin Suomessa ryhdytään puhumaan digikuilusta, siitä kuilusta, mihin niin moni ihminen Suomessa putoaa. On tehty tutkimus, että yli puolet 65-vuotiaista suomalaisista ei osaa hyödyntää tekniikkaa, tekniikan kaikkia ominaisuuksia. Kun tässä puheenvuoroissa on käytetty muun muassa ilmaisua, että vahvan sähköisen asioinnin käytön tulee Suomessa lisääntyä ja jokaisella suomalaisella tulee olla vahvan tunnistautumisen väline, esimerkiksi nettipankkitunnukset, niin miten nykyhallitus ja tämän päivän Suomi vastaavat niille ikäihmisille, jotka taistelevat ja miettivät, millä tavalla he pärjäävät digimaailmassa esimerkiksi pankkiasioitaan hoitaen? Tässähan tulee tietysti se, että jos ikäihminen ei itse pysty niitä pankkiasioitaan hoitamaan sähköisesti, niin hänellä tulisi olla joku edunvalvoja ja tulisi tehdä tällainen edunvalvontavaltuus muun muassa pankin kanssa. Millä tavalla varmistetaan ja turvataan Suomessa se, että kaikki ihmiset pysyvät kolkassa mukana?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

Erityisesti tämä digikuilu on koskettanut nyt koronakriisin aikana hyvin, hyvin monia ikääntyneitä ihmisiä. Meillä on sellainen tilanne, että muun muassa vanhustenhoidon, kotihoitoon, kotikäyntejä on jouduttu perumaan ja niitä on tehty niin sanotusti etänä, eli käynnit ovat olleet sitten täysin erilaisia. Ja aivan varmasti tämän kriisin myötä on tehty myös valtavan iso digiloikka ja sähköisiä palveluja on lähdetty kehittämään ja yhä useampi toimii sieltä oman kodin kautta tähän maailmaan, kun ei voi juurikaan muualle mennä, kun koronaa pitää pelätä. Miten sitten nämä ikäihmiset siellä pärjäävät?

Tämä on hyvin laaja kysymys, ja ei varmasti tällä lakiesityksellä näihin asioihin otetaakaan kantaa, mutta evästyksenä ministerille, että pyytäisin ja toivoisin, että puhutaan Suomessa myös digikuilusta. Toki sinne putoaa myös niitä henkilöitä, joilla voi olla esimerkiksi vaikeuksia ymmärtää kieltä tai sitten on jotain lukihäiriötä, että ei pysty välttämättä toimimaan, että ikähaitarissa ihan nuoresta iäkkäämpiin koskettaa tämä digikuiluun putoaminen. — Kiitos.

17.11 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Täällä keskustellaan tätä etävarmennus-asiaa ja sähköistä varmentamista, mutta tämä laajeni minusta ihan hyväksi tietoyhteiskuntakeskusteluksi, informaatioyhteiskuntakeskusteluksi. Edustaja Juvonen otti todella tärkeän asian esille, tämän digikuilun. Ihan semmoinen hyvä, hieno, iskevä sana, täytyy siitä kiittää. Ehkä voisi puhua tämmöisestä digitaalisesta tasa-arvosta tai digitaalisten mahdollisuuksien tasa-arvosta. Tämä on tosi tärkeä asia, ja kiva kuulla tästä, miten tämä nähdään, koska kyllä se niin on, että jos ihminen putoaa näitten härpäkkeitten ulkopuolelle, niin kyllä tämä elämä vähän vaikeaa on.

Mutta tahdon myös, puhemies, ottaa tähän aika semmoisen myönteisen näköalan, ja ehkä tällä lailla arvostan Kiljusen ja Juvosen, molempien, puheenvuoroja. Ne olivat asiaa, mutta haluan olla myös vähän myönteisempi. Olen itse huomannut kyllä, että tosi moni iäkkäämpi ihminen omaksuu ihan huikealla tavalla, jos hänellä on mahdollisuuksia, varaa, ja jos vaikka pääsee johonkin kurssille, niin todella nopeasti omaksuu vaikka älylaitteitten käyttöä. Tiedän ihan sellaisia yhdeksänkymppisiä, jotka touhuavat iPadilla tai tablettitietokoneella, tekevät kaikenlaista ja katselevat videoita, uutisia, lukevat itseään kiinnostavia juttuja. Eli minun mielestäni ei myöskään pidä nähdä, että ikääntyneet olisivat tavallaan uhreja, digitalisaation uhreja, vaan he myös käyttävät tosi näppärästi ja jotenkin hämmentävästikin aina välillä näitä digitaalisia palveluita.

Eli digikuilut täyteen, digitaalinen tasa-arvo. Se ei ole mahdotonta. Se on mahdollista, sanotaan näin.

17.13 Kimmo Kiljunen sd: Puhemies! Hieman jatkaisin tätä teemaa. Minusta tämä on erittäin arvokasta, sekä edustaja Kurvisen että Juvosen puheenvuorot.

Täällä kun edustaja Juvonen käytti termiä ”digikuilu”, voimme käyttää sitäkin termiä. Itse olen käyttänyt mieluummin termiä ”digisyrjintä”, kun tässä on kyse aidosti syrjintätilanteesta ja tässä voidaan verrata jopa Suomen perustuslain 6 §:ään, joka lähtee siitä, että kansalaisia tulee kohdella yhdenvertaisesti riippumatta sukupuolesta, iästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, vammaisuudesta ja niin edelleen. Tässä suhteessa tämä perustuslaki ei toteudu, jos meillä julkiset palvelut siirretään yhä vahvemmin digitaalisesti hoidettavaksi ja meillä on kansalaisia, jotka ovat kykenemättömiä hallitsemaan näitä laitteita. He joutuvat maksamaan kohtuuttomia summia verrattuna muihin kansalaisiin siinä, että saavat pankkipalveluita hoidettua kunnolla tai vaikka verottajan kanssa toimittua ja niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

edelleen, jolloin tässä ei toteudu tämä yhdenvertaisuus lain edessä, viranomaisten edessä. Siinä suhteessa on erittäin tärkeä asia kiinnittää huomiota näihin tässä mielessä haavoittuviin ihmisryhmiin.

Kyllä, edustaja Kurvisen kanssa olen samaa mieltä, että digitalisaatio on tullakseen, ei meidän kannattaisi ryhtyä nyt koneiden särkeiksi. Meidän täytyy tunnistaa, että kehitys menee siihen suuntaan. Siellä on paljon elementtejä ja hienoja asioita, jotka auttavat kommunikoinnissa ja keskisessä kanssakäymisessä, se tekee etäisyyksiä lyhyemmiksi ja niin edelleen. Edustaja Kurvinen on myöskin siinä suhteessa oikeassa, että meillä on paljon ikäihmisiä, jotka saavat tätä koulutusta. Usein esimerkiksi pankit vastaavat sillä tavalla — ja valitettavasti vain sillä tavalla — että ”me annamme digikoulutusta”, ja monet iäkkäät ihmiset oppivat käyttämään näitä laitteita. Edustaja Kiljunenkin tässä iässä on oppinut käyttämään näitä laitteita, vajavaisesti mutta on oppinut käyttämään, kiroilee jatkuvasti, mutta kuitenkin vajavaisesti opiskelee näitä asioita. Kyllä mekin opimme näitä asioita, näinhän se tietysti on. Mutta se ei ole vastaus keneltäkään, että ihmiset oppivat, myöskin iäkkäät ihmiset, koska on ihmisiä, joilla ei ole kykyä enää oppia tai riittävästi halukkuutta, motivaatiota sitä tehdä, ja heilläkin täytyy olla oikeus osallistua yhdenvertaisesti näihin yhteisiin palveluihin, yhteisiin järjestelmiin. Sen takia tämä on iso asia.

Minä tiedän, että hallitus on tähän kiinnittänyt huomiota. Tämä ei ole moite hallituksen suuntaan, vaan tämä on kaikkiaan yleinen yhteiskunnallinen ongelma, kun näin raju muutos tapahtuu.

17.15 Joakim Strand r: Värderade talman! Tässä on hyvää keskustelua. Ihan muutama omakin nosto.

Minun mielestäni tämä ”digikuilu” oli todella hyvä sana. Minä muistan yhden tulevaisuustyöpajan, missä olimme jonkin aikaa sitten, ja siellä yksi skenaario oli semmoinen, että tulevaisuudessa voidaan puhua myös digikyvykkyyteen perustuvasta uudesta luokkajaosta. Elikkä tavallaan se, miten itse ja lapsesi pärjääte, johtuu paljon siitä, mikä on suvun digikyvykyys, ei niinkään koulutus tai pankkitilin suuruus tai mikään muu. Siitä pitää pitää huoli, että kaikilla on mahdollisuudet siinä kehittyä.

Sitten hieman tuohon aikaisempaan EU:n elpymisrahastokeskusteluun, missä tietenkin energia ja ympäristö on selkeä tema, mutta myös tämä digitalisaatio. Jos miettii digitaalista alustataloutta ja katsoo niitä globaaleja yrityksiä, jotka sitä kehitystä johtavat, niin EU:han on täysin takapajula. Tulevaisuusvaliokunnassa just nähtiin numeroita: oliko niin, että 60 prosenttia yrityksistä oli amerikkalaisia, reilu 30 prosenttia oli kiinalaisia ja aasialaisia ja Eurooppa ja Afrikka olivat ihan muutamia prosentteja maailman markkinoista siinä suhteessa. Ja on selvää, että kun jenkeillä on hyvin yritysvetoinen digikehitys, Aasiassa taas valtiotvetoinen ja Euroopalla enemmän ihmisiin ja tietoturvaan perustuva lähestymistapa, niin me olemme pystyneet paljon vähemmän bisnestä siitä luomaan. Mutta varmaan se on kuitenkin hyvä, että meillä on vahva tietoturva taustalla ja GDPR:t ja muut.

Mutta pidetään nyt huoli siitä, että vaikka EU on vähän jälkijunassa, niin Suomi kuitenkin on tässä etujunassa, ja varsinkin siitä, mitä tulee teollisuuden tulevien ratkaisujen digitalisaatiokehitykseen, että siinä meillä on kaikki mahdollisuudet luoda myös uutta vientiä.

17.17 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Tähän lakiesitykseen, jossa muutetaan vahvaa sähköistä tunnistautumista, lausuntopalaute on ollut positiivista. Täällä on kannatettu tätä esitystä ja pidetty sitä yhteiskunnallisesti perusteltuna ja on pidetty sähköisen tunnis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

tautumisen saatavuutta yhteiskunnan peruspalveluiden ja niiden turvallisuuden kannalta olennaisena. Se tästä esitystekstistä, ja hyvä näin, että siellä on lausuntopalautetta.

Tämä keskustelu tässä salissa on ollut todella mielenkiintoista, ja tässä oikeastaan on käyty swot-analyysi, millä analysoidaan asioiden vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Me olemme puhuneet muutamia puheenvuoroja, mutta jokaisen puheenvuorossa on noussut esille niitä positiivisia asioita kuin myös niitä uhkia ja mahdollisuuksia. Nyt pyytäisinkin teiltä, arvoisa liikenneministeri Harakka, että tehkää ihmeessä siellä ministeriössä swot-analyysi liittyen näihin digipalveluihin. Sillä tavalla saatte selkeän kuvan siitä, mitä mahdollisuuksia digillä on, mitä heikkouksia, mitä uhkia ja mitä vahvuuksia, ja tällä tavalla ehkä saisitte myös kuultua niiden hiljaisten äänen, jotka eivät oikeasti näihin palveluihin pääse, esimerkiksi juurikin tähän sähköiseen tunnistautumiseen.

Haluan nostaa yhden aika suuren uhan, itse asiassa edellisen myrskyn kanssa. Meillä on Suomessa paljon sähkökatkoksia ja myrskyjä, mutta maaseudulla voi olla tilanteita, että ihmiset ovat jopa vuorokauden ilman sähköä. Silloin pitää olla se huoltovarmuus siellä kodissa, että kännykät on ladattu valmiiksi ja jollakin tavalla mietitään, miten pärjätään, jos tarvitaan tietokonetta, jos ei ole mitään vara-akkuja. Tämäkin on semmoinen kysymys, että monella ei näitä kodissa ole eikä moni ymmärrä sitä, että vara-akulla sitten voisi ladata vaikkapa kännykkää. Jos puhutaan vaikka, että tarvitaan terveyspalveluja tai ambulanssia, tulee joku hätätilanne, niin jos siellä on talo pimeänä, niin silloin ei välttämättä pystytä toimimaan, kun ei sähköäkään ole.

Mutta tehkää swot-analyysi, jotta me kaikki Suomessa pääsemme eteenpäin ja sitä kautta lähdetään kehittämään näitä palveluja, että sähköinen tunnistautuminen olisi mahdollista myös ikääntyneille. Uskon, että kun me ikäännyimme, niin meille tämä härpäke ei ole mikään omituinen juttu, vaikka tulisi vähän muistisairauttakin, vaan me näemme, että painetaan tuosta ja saadaan yhteys sinne digihoitajaan. Mutta tämän päivän ikääntyneet eivät välttämättä hallitse näitä, vaikka me kuinka haluamme.

Oliko edustaja Kurvinen, joka sanoi, että ikääntynyt ei saa olla uhri, niin ei todellakaan, kysymys ei ole siitä, ja meidän tulee varmistaa se, että me emme tee heistä uhreja. Se vastuu on todellakin meillä päättäjillä, mutta se on myös pankeilla, se on toimijoilla, se on erilaisilla asiakaspalveluilla, [Puhemies koputtaa] että missään ei laiteta ovea kiinni eikä sanota, että ottakaa sähköisesti yhteyttä, vaan vastataan puhelimeen ja autetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Kiljunen, ja sen jälkeen ministerit Harakka ja Ohisalo.

17.20 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Vielä otan esille yhden teeman, joka on kovin tuttu nyt tänä päivänä ja eilisen päivän osalta tälle eduskunnan väelle. Eli me olemme vaihtaneet tässä tietokoneessamme taas kerran nämä tunnuslukumme ja keksineet jälleen kerran näitä tunnuslukuja. Meillä tässä keski-iässä olevilla ihmisillä ja nuoremmilla ihmisillä on muisti hyvä, niin tämä tunnuslukuviiidakko varmaan vielä käy, mutta meillä on paljon ihmisiä, ei ainoastaan kansanedustajia, jotka nyt tuskailemme tämän asian kanssa, vaan on erittäin paljon ihmisiä, jotka ovat muistihäiriöisiä, vanhempia ihmisiä, joille on täydellisen toivotonta tämä valtava määrä näitä tunnuslukuja, jotka tämän järjestelmän ympärillä pyöriivät. Meistä monet toimivat sillä tavalla niin kuin minäkin, että minulla on ne kaikki tunnusluvut tässä tietokoneessa päällä niin, että jos joku sen haluaa, niin se aukeaa siitä, jolloin itse asiassa turvapuoli, mitä tässä halutaan, se nimenomaan heikkenee tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

takia. [Sebastian Tynkkynen: Ei kannata kertoa näitä!] — Kerron sen, miten monet ihmiset joutuvat tekemään tämän. — Auttaako tämä sähköinen tunnistaminen jossain vaiheessa sitä tilannetta, että siitä tunnuslukuviidakosta, joka on täydellisen toivoton, voitaisiin päästä eroon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt keskustelu rönsyili jonkun verran, mutta ministerit Harakka, Ohisalo. [Arja Juvonen: Hyvä keskustelu oli! — Antti Kurvinen: Hyvä keskustelu!] — Erittäin hyvä keskustelu. — Harakka, 3 minuuttia.

17.21 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Puhumme paljon täällä salissa — tänäänkin, ansiokkaastikin — tietoturvasta, ja minulla olisi pyyntö edustaja Kiljuselle, että älkää ihmeessä paljastako julkisesti sitä, minkälaisia aukkoja teidän tietoturvakäytännöissänne on. Tietääkseni useimmissa käyttöjärjestelmissä on esimerkiksi sellaisia kokoavia salasana palveluita, jotka voivat sillä tavalla auttaa tässä muistamisessa.

Mutta tämä on tärkeä asia, niin kuin tässä nyt juuri ilmeni, että miten tästä pidetään huolta. Ja totta kai, kuten edustaja Kurvinen nosti esille tämän Vastaamon tapauksen, joka ei sinänsä liity tähän nyt esillä olevaan hallituksen esitykseen millään tavalla, niin se on kuitenkin muistuttanut tämän asian tärkeydestä. Siinä on siis poliisitutkinta menossa, siinä on oikeusministeriöllä ja valtiovarainministeriöllä omia prosessejansa, mutta liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän, joka selvittää laajemmin tietoturvan ja tietosuojan parantamista yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla. Tarkasteltavia toimialoja ovat erityisesti terveydenhuolto, rahoitusmarkkinat, energiahuolto, vesihuolto, liikenne ja digitaalinen infrastruktuuri. Näissä on aika paljon vaihtelua. Lisäksi tietenkin julkisen hallinnon merkittävimmät järjestelmät ja verkot ovat tässä tarkastelun alla, ja konkreettisia toimenpide-ehdotuksia odotetaan ja tehdään myöskin esityksiä poliittisiksi linjauksiksi. Työ on siis jo käynnissä, ja väliraportti on tulossa kahden viikon päästä ja lopullinen raportti sitten ensi vuoden alkupuolella. Tämä varmaankin kertonee sen, että kyse on yhteiskunnan kannalta aivan keskeisestä asiasta.

Silti tämä ei tarkoita sitä, että ketään halutaan sulkea yhteiskunnan ulkopuolelle. Meidän täytyy parantaa palveluita, mutta se ei tarkoita sitä, että erityisryhmät, kuten vanhukset, eivät pystyisi enää palveluita käyttämään. Se mahdollisuus pitää aina olla.

Meillä on paraikaa valtiovarainministeriön johdolla käynnissä se hanke, jossa digitaalinen henkilöllisyys ja sen hyödyntämistavat olisivat eräänlainen julkisen hallinnon palvelu, mutta samaan hengenvetoon on sanottava, että toivomme, että yksityinen toiminta näissä henkilöllisyyspalveluissa myöskin ottaa tulta. Sitä on odotettu monta vuotta, se ei ole tapahtunut. Toivottavasti tämä asettamamme hintasäätely, jonka on tarkoitus vastata juuri edustaja Kiljusen esittämään haasteeseen siitä, ettei tulisi liian korkeita kustannuksia, ei hädästä ja estä sitä liiketoimintaa, joka kuuluisi tässä asiassa syntyä. Ja samoin sitten valtiovarainministeriö pyrkii tällä myös vastaamaan siihen kysymykseen, että asiakkuus ei olisi henkilöllisyyden todistamisen edellytys.

17.24 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset hyvästä keskustelusta — erittäin tärkeää. Rohkenen puhua tässä, koska ajattelin, että tämä Vastaamo-keissi oli esimerkki sisäisen turvallisuuden järkkymisestä tässä yhteiskunnassa, paitsi turvallisuudesta laajemmin myös turvallisuudentunteen järkkymisestä hyvin vahvasti. Kuten edusta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

ja Kurvinen toi esille, kyse ei ollut vain näiden ihmisten henkilökohtaisesta tragediasta, vaan se koskettaa laajalti myös heidän lähipiiriään, myös ihmisiä ympäri yhteiskuntaa — mietitään, voiko jatkossa luottaa palveluntarjoajiin.

No, hallitus on käynnistänyt monia prosesseja, kuten tässä edellä todettiin. Tämä pelkurimainen, järkyttävä teko on totta kai keskusrikospoliisissa tutkittavana, ja siihen poliisi saa minulta täyden tuen. Mitä teimme heti silloin alkuvaiheessa? Järjestimme ministerien kesken kriisiapua näille ihmisille. Samana viikonloppuna, kun nämä kiristykset alkoivat kohdistua yksittäisiin asiakkaisiin, me saimme järjestöt — muun muassa Suomen Punaisen Ristin, Rikosuhripäivystyksen — saman tien tarjoamaan kriisiapua näille ihmisille. Palaveerasimme ministerien kanssa saman tien silloin ja pohdimme jo näitä ensimmäisiä askeleita, mitä lähteä kehittämään, jotta tällaista ei enää koskaan jatkossa pääse tapahtumaan. Hätäavun lisäksi aivan keskeistä on se, että ensinnäkin sosiaali- ja terveysministeriön puolella nyt valmistellaan lainsäädäntöä, jotta jatkossa kaikki palveluntarjoajat ovat Kanta-yhteensopivia, heidän tietojärjestelmänsä ovat niin hyviä ja luotettavia — ne on yhdessä viranomaisten kanssa käyty läpi — että kaikki ovat näitä ikään kuin A-luokan kunnollisia toimijoita, ja tästä kaikki tuki STM:n suuntaan. Lisäksi tietysti tämän kriisiavun yhteydessä paljon puhuimme ministerien kesken siitä, että näille ihmisille turvataan myös jatkuvaa palvelupolkua eteenpäin, koska heillä on nyt se akuutti kriisi ja heillä on jo aiemmin ollut tarvetta tällaiselle tuelle, niin että he eivät jäisi nyt ilman tukea. No, yksi mikä tässä nousi hyvin esille kansalaispalautteissa, oli myös se, että ihmiset eivät päässeet niitä omia tietojaan muuttamaan nopeasti eri viranomaisissa kätevästi. Me luomme nyt sellaisen palvelupolun, että samassa paikassa pääsee heti tietomurron uhri eri viranomaisissa muuttamaan omia tietojaan ja suojaamaan niitä paremmin.

Sen lisäksi tässä nostettiin hienosti esille varautuminen. Nostan sen tässä, koska se liittyy nyt laajalti turvallisuudentunteeseen, josta tässä edellä puhuin. Sisäministeriön toimialalla ja pelastustoimissa erityisesti tällaista 72 tunnin sääntöä pidetään usein esillä, eli jokaiselta meiltä pitäisi kodeista löytyä 72 tunnin edestä varautumistarvikkeita: sieltä löytyisi hätäradio, ja sieltä löytyisi kuivamuonaa ja puhdasta vettä ja monta muuta. Tässä on varmaan aika paljon tekemistä. Voitaisiin yhdessä koko eduskunnan ja hallituksen kesken myös raportoida tästä eteenpäin, että ihmiset tietäisivät, että elämme maassa, jossa muun muassa myrskytuhot tekevät juurikin niitä tilanteita ihmisille, että tarvitaan sitä varautumista. Eli 72 tunnin sääntö korvan taakse, ja kerrotaan siitä myös eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt tulee tämä puolen tunnin sääntö kohta vastaan. Onko edustaja Kiljusella... [Kimmo Kiljunen: Minuutin juttu!] — Minuutin juttu, no sitten, ole hyvä.

17.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Vastaan ministerille. Kun käytin äsken niin sanotusti minä-passiivia sanomalla, että minäkin laittaisin ne tähän näkyville, niin tarkoitin lähinnä sitä, että kun tätä myrskyä käydään läpi, niin tekisi mieli laittaa, sanomalla sen julkisesti — se tarkoittaa juuri sitä, että minä en laita tunnuslukujani tähän näkyville. Mutta minä tiedän kovin monia ihmisiä, joilla ne tunnusluvut ovat hyvinkin näkyvällä paikalla. Pankkitunnukset saattavat olla lompakoissa, ne saattavat olla todellakin siellä, missä ne laitteet hyvin lähellä ovat. Nämä turvallisuusjärjestelmät, jotka tähän luodaan ympärille, pakottavat ihmiset, jotka eivät luota omaan muistiinsa, laittamaan sitten nämä tunnusluvut siihen hyvinkin lähelle, jolloin se tietoturvaluottisuus tässä heikkenee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

Halusin tämän korjauksen vain tehdä, ettei tähän nyt jäänyt väärää käsitystä julkisesti, että tässä olisi näkyvillä salasanat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, tämäkin tieto julkisesti meni eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.